

4

NAUČNÁ STEZKA | VYSTĚHOVANÉ HRADIŠTKO

KONCENTRAČNÍ TÁBOR

ZŘÍZENÍ TÁBORA

Budování cvičiště vyžadovalo dostatek pracovních sil, proto byl na podzim roku 1942 právě v těchto místech postaven pracovní-výchovný tábor, tzv. „Arbeitserziehungslager“, který sloužil jako vězení pro totálně nasazené Čechy v Německu či v Protektorátu obviněných ze sabotáže při práci. O rok později byl tábor rozšířen a změněn na pobočku koncentračního tábora Flossenbürg. Byli sem umístěni političtí vězni cizích národností, především Francouzi, Poláci, Rusové a Španělé, ale také němečtí kriminální zločinci.

TÁBOROVÁ SAMOSPRÁVA

Dva dřevěné baráky, kterým se říkalo blok A a B, obývalo kolem pěti set vězňů. Dále zde stály ještě další dřevěné budovy, kuchyň se skladem a marodka (revír). Tábor byl

obehnán dvojnásobným drátěným plotem s několika řadami ostatních drátů. V každém rohu stála strážní věž, kde nepřetržitě hlídkovala ozbrojená stráž vojáků SS. Velitelem tábora byl Alfréd Kus, táborovou samosprávu měli na starost němečtí kriminální zločinci, tzv. „kápové“, kteří v krutosti předčili i vojáky SS. Vězně vystavovali nepřetržitému psychickému i fyzickému teroru. Nejsurovější z nich byl kápo Anton Reckt, přezdíváný Gorila.

NELIDSKÉ PODMÍNKY

Podmínky v táboře byly otřesné. Strava sestávala z kávy podobající se břečce a bochníku chleba, který se rozdělával mezi čtyři vězně a musel vystačit na celý den. Vězni neměli k dispozici tekoucí vodu, na umytí museli čekat ve frontě před káděmi s vodou, která těžko vystačila pro

všechny. Kromě hladu a zimy byli neustále obtěžováni blechami a vešmi. Každý den odcházeli do práce rozdělení do pracovních komand – skupin přibližně o dvaceti mužích. Pracovali na stavbách, v kamenolomu, v Měcheticích na nádraží vykládali vagóny nebo kopali protitankový příkop na Třeb síně. Z dlažebních kostek postavili silnici, která je němým svědkem úmorné dřiny a vyčerpání.

DNEŠNÍ POZŮSTATKY

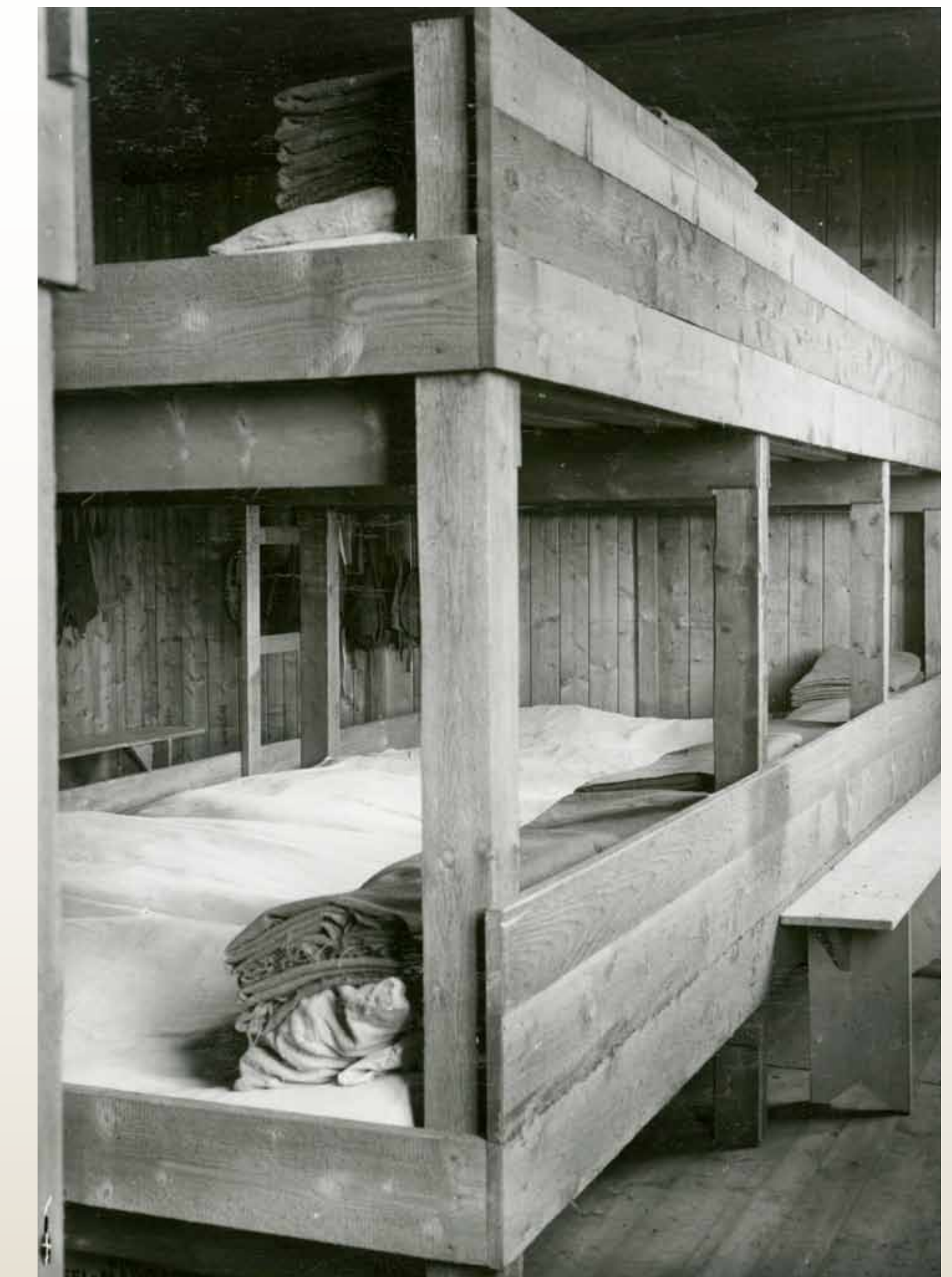
Podél hranice tábora je v trávě patrná betonová podezdívka oplocení, mezi chatami ještě stojí několik betonových sloupků. V příkopu u silnice si můžete všimnout betonových základů po strážních věžích. Stále stojí také budova marodky, dnes využívaná jako rekreační obydlí.

▲ Pohled na prostor tábora od jihovýchodu. Řada chat v popředí byla postavena před válkou pražskými rekreanty. Dva dřevěné baráky vpravo obývalo kolem pěti set vězňů. (Zdroj: NA, f. Generální velitel neuniformované protektorátní policie (GVNP), nezprac. dodatky, fotografie z pracovního výchovného tábora v Hradištku.)

▲ Čeští vězni při práci. (Zdroj: NA, f. GVNP, nezprac. dodatky, fotografie z pracovního výchovného tábora v Hradištku.)

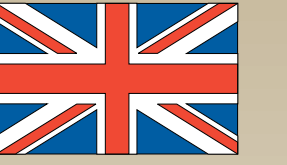

▲ Interiér vězeňské ubytovny. (Zdroj: NA, f. GVNP, nezprac. dodatky, fotografie z pracovního výchovného tábora v Hradištku.)

4

EDUCATIONAL TRAIL | FORCEFULLY EVACUATED HRADIŠTKO

CONCENTRATION CAMP

ESTABLISHMENT OF THE CAMP

The building of a training ground required a sufficiently large labour force, and so a work and educational camp ("Arbeitserziehungslager") was built in these places in autumn 1942, serving as a prison for the Czechs forced to work in Germany or in the Protectorate, for being charged with sabotage during the course of their work. This camp was extended a year later and converted into a branch of the Flossenbürg concentration camp. It became the new home of foreign political prisoners, mainly French, Polish, Russian and Spanish, as well as German criminals.

CAMPT AUTONOMY

Two wooden houses, which were known as block A and B, were inhabited by around five hundred prisoners. This camp also had other wooden buildings, a kitchen with a storage facility and an infirmary (patch). The camp was surrounded by a double wire fence with several rows of barbed wire. A watchtower was positioned in every corner, patrolled nonstop by armed SS soldiers. The camp commander was Alfréd Kus, who, along with German criminals (the so-called "kapos") whose cruelty surpassed even that of the SS soldiers, were responsible for the camp's autonomy. These criminals subjected other prisoners to nonstop psychological as well as physical terror. The cruellest of these was capo Anton Reckt, nicknamed the Gorilla.

4

SENTIER EDUCATIF | HRADIŠTKO DEPEUPLE

LE CAMP DE CONCENTRATION

LA CRÉATION DU CAMP

La construction du champ de manœuvres nécessita de la main-d'œuvre suffisante, c'est pourquoi on fonda ici un camp d'éducation par le travail, le soi-disant „Arbeitserziehungslager“, destiné aux Tchèques travaillant dans le cadre du service du travail obligatoire en Allemagne ou sur le territoire du Protectorat, accusés de sabotage. Après une année, le camp fut élargi et transformé en « filiale » du camp de Flossenbürg. Il y eut des prisonniers politiques étrangers, notamment des Français, Polonais, Russes et Espagnols, mais aussi des criminels allemands.

L'AUTOGESTION DU CAMP

Des baraques de bois, dites bloc A et B, furent habitées à peu près par 500 prisonniers. Il y eut encore d'autres bâtiments en bois, la cuisine avec un magasin et l'infirmerie (Revier). Le camp fut entouré d'une clôture double en fil de fer et plusieurs rangs de fil de fer barbelé. Dans chaque coin, il y eut une tour de garde, sans cesse occupée par une garde SS armée. C'est Alfred Kus qui fut le commandant du camp, tandis que l'autogestion du camp fut dans les mains des criminels, les soi-disant „kapos“, beaucoup plus cruels que les soldats SS eux-mêmes. Les prisonniers furent donc soumis à une terreur physique ininterrompue. C'est le kapo Anton Reckt, dit Gorille, qui fut le plus cruel.

4

LEHRPFAD | AUSGESIDELTE HRADIŠTKO

KONZENTRATIONSLAGER

KZ-ERRICHTUNG

Der Aufbau des Übungsplatzes verlangte eine ausreichende Zahl an Arbeitskräften, daher wurde im Herbst 1942 gerade hier ein sog. Arbeitserziehungslager aufgebaut, der als Gefängnis für die total eingesetzten, einer Sabotage bei der Arbeit in Deutschland oder im Protektorat beschuldigten Tschechen diente. Ein Jahr später wurde das Lager erweitert und in ein Außenlager des Konzentrationslagers Flossenbürg umgewandelt. Es wurden hier politische Häftlinge mit einer ausländischen Staatsangehörigkeit, vor allem Franzosen, Polen, Russen und Spanier sowie auch deutsche Kriminelle interniert.

KZ-SELBSTVERWALTUNG

Zwei Holzbaracken, die Block A und B genannt wurden, bewohnten ungefähr fünf Hundert Häftlinge. Es standen hier auch weitere Holzgebäude, Küche mit Lager und Marodenzimmer (Revier). Das Lager wurde mit doppeltem Zaun mit mehreren Stacheldrahtreihen umschlossen. In jeder Ecke befand sich ein Wachturm, der durch bewaffnete SS-Soldatenwachen ununterbrochen besetzt war. Der Lagerkommandant hieß Alfred Kus, für die Lagerselbstverwaltung sorgten deutsche kriminelle Straftäter, sog. „Kapos“, die oft viel grausamer waren als manche SS-Soldaten. Sie setzten die Häftlinge unter psychischen und körperlichen Terror. Der grausamste unter denen war der Kapo Anton Reck, genannt „Gorilla“.

4

НАУЧНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНАЯ ТРОПИНКА | ВЫСЕЛЕННЫЙ ГОРОД ГРАДИШТКО

КОНЦЕНТРАЦИОННЫЙ ЛАГЕРЬ

ОРГАНИЗАЦИЯ ЛАГЕРЯ

Для постройки военного учебного плаца требовалось достаточное количество рабочей силы, поэтому осенью 1942 года именно в этих местах был организован исправительно-трудовой лагерь, т.н. «Arbeitserziehungslager», служивший в качестве тюрьмы для отправленных на принудительные работы чехов в Германии или в Протекторате, которые были обвинены в саботаже на работе. Год спустя лагерь был расширен и превращен в отделение концентрационного лагеря «Флоссенбург» (Flossenbürg). В него отсылались политические заключенные других национальностей, прежде всего, французы, поляки, русские, испанцы, а также немецкие уголовные преступники.

ЛАГЕРНОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ

В двух деревянных бараках, которые назывались блоки А и В, находилось около пятисот заключенных. Кроме того, здесь также были еще и другие деревянные постройки, кухня со складом и изолятор (надзирательский участок). Лагерь был окружен двойным проволочным забором с несколькими рядами колючей проволоки. В каждом углу стояла сторожевая башня, на которой постоянно несли лагерную охрану вооруженные часовые из солдат СС. Комендантом лагеря был Альфред Кус (Alfréd Kus), а лагерное самоуправление осуществляли немецкие уголовные преступники, т.н. «капо», то есть главари, которые по своей жестокости превосходили даже солдат СС. Заключенные подвергались непрерывному психическому и физическому террору. Самым жестоким из капо (т.е. главарей) был Антон Рект, по прозвищу Горилла.

INHUMAN CONDITIONS

Conditions in the camp were appalling. The diet consisted of coffee which had the consistency of slush and a loaf of bread, which was divided among four prisoners and had to last then for an entire day. The prisoners did not have access to running water, and to wash themselves they had to wait in line for tubs of water, which did not provide enough water for everyone. Besides hunger and cold, they were constantly at the mercy of fleas and lice. Every day they went to work divided into work squads – groups of approximately twenty men. They worked on construction sites, at the stone quarry, at the railway station in Měchenice unloading wagons or digging an anti-tank ditch in Třebšín. They built a road from cobblestones, which is a silent witness to the gruelling toil and exhaustion that these prisoners must have endured.

WHAT REMAINS TODAY

A concrete footer for a fence is apparent in the grass along the border of the camp, with several concrete pillars still standing among the huts. In the ditch by the road you can see the concrete base layers for the watch tower. The infirmary is also still standing, now used for recreational housing.

DES CONDITIONS INHUMANES

Les conditions dans le camp furent horribles. La ration journalière consista en une bibine dite café et une miche de pain pour 4 prisonniers . L'eau courante n'était pas disponible, les prisonniers firent la queue devant les bacs d'eau pour se laver, mais la quantité disponible ne suffit pas pour tout le monde. La faim ne fut pas la seule calamité, les prisonniers furent également victimes des poux et des puces. Chaque jour, ils quittèrent leur camp pour aller aux postes de travail, divisés en commandos de travail – chaque commando comprenait 20 hommes. Ils travaillèrent sur les chantiers, dans une carrière de pierre, à la gare de Měchenice (déchargement des wagons) ou bien ils creusèrent la tranchée antichar à Třebšín. Ils bâtirent la route pavée qui reste le témoin silencieux de leur corvée épuisante.

DES VESTIGES ACTUELS

Au pourtour du camp, il y a toujours dans les pelouses le soubassement de béton de la clôture et quelques petits poteaux de béton parmi les maisons de campagne. Près du fossé de la route, il est possible de remarquer les fondations des tours de garde, cachées dans la pelouse. L'infirmerie existe toujours : aujourd'hui, c'est un bâtiment privé qui sert de maison de vacances.

